

ประสิทธิผลการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
Teaching Effectiveness Towards Buddhism Subject of Moral
Teaching Moral in The Schools, Hua Hin District, Prachuapkhirikhan
Province

สมหมาย ไทยานนท์*
Sommai Thaiyanon

Received: April 12, 2020 Revised: July 24, 2020 Accepted: July 27, 2020

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ (1) เพื่อศึกษาประสิทธิผลการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิผลการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะสำหรับพัฒนาประสิทธิผลการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยในส่วนของ การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลภาคสนามจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 323 คน วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที และค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และในส่วนของ การวิจัยเชิงคุณภาพมีการวิเคราะห์เอกสาร และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 รูป/คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิผลการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านการใช้อุปกรณ์การสอน ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน

* คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ด้านการสอนและการวัดผลและประเมินผลพบว่าประสิทธิผลการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2.ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อการพัฒนาประสิทธิผลการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า นักเรียนที่มีชั้นปีที่ศึกษา และอายุ มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาประสิทธิผลการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์พบว่า ปัญหาและอุปสรรค คือ ไม่มีการจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้พระพุทธศานานอกสถานที่ ขาดการใช้สื่อที่เน้นนักเรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองและขาดการจัดเตรียมสื่อมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้เกิดความรู้ความเข้าใจวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีงามขาดการจัดห้องเรียนที่สร้างสรรค์ความรู้ด้วยลักษณะทางธรรมชาติ การสร้างบรรยากาศที่สงบ มีเสียงและแสงที่จะรบกวนนักเรียนให้น้อยที่สุด และขาดการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้สะอาด เป็นระเบียบสวยงาม สร้างความสดชื่นเบิกบานให้กับผู้เรียนขาดการจัดการเรียนการสอนเน้นให้นักเรียนฝึกคิดพิจารณา ฝึกปฏิบัติให้ผลด้วยตนเองการจัดการเรียนการสอนแบบอุปมาอุปไมย

คำสำคัญ (Keywords): ประสิทธิภาพ, การสอนวิชาพระพุทธศาสนา, พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

Abstract

The objective of this research were: (1) To study the effectiveness of teaching Buddhism in the moral teaching of the schools in Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province (2) to study and compare the opinions on the effectiveness of the teaching of Buddhism in the moral teaching in Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province By classified by personal factors (3) to study problems Obstacles and suggestions for improving the effectiveness of teaching Buddhism in the moral teaching of Hua Hin schools in Prachuap Khiri Khan Province In this study Is a mixed methods research between quantitative research and qualitative research by field study from secondary school students in secondary schools in Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province, totaling 323 people using questionnaires. (Questionnaire) is a tool for collecting data. The characteristics of the questionnaire were both closed and open ends. The researcher analyzed the data obtained. By searching for frequency (percentage),

percentage (mean), standard deviation (SD), hypothesis testing by t-test and F-test) One-way analysis of variance and qualitative research By in-depth interviews with 12 key informants / data analysis by descriptive content analysis.

The findings of this research were as follows:

1. The effectiveness of teaching Buddhism in the moral teachings of the schools in Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province, overall was at a high level. With an average of 3.80 when considered in each aspect, namely the use of teaching equipment In creating the atmosphere in the classroom And teaching aspect, it was found that the teaching effectiveness of Buddhism in the teaching of morality in schools in Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province In every level.

2. The results of the comparison of students' opinions on the development of teaching effectiveness of Buddhism in the moral teaching in Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province By personal status, it was found that students with years of study and age had an opinion on the development of teaching effectiveness of Buddhism in the moral teaching in Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province. The overall picture is not different. Therefore rejecting the hypothesis set.

3. Problems, obstacles, and suggestions about the effectiveness of teaching Buddhism in the teaching of morality in schools in Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province found that problems and obstacles are There is no provision of media for learning outside Buddhism. Lack of media use that focuses on students searching for knowledge by themselves. And lack of media preparation, focusing on developing people to gain knowledge and understanding of Buddhism Have a good attitude Lack of classrooms that create knowledge with natural features Creating a peaceful atmosphere There are sounds and light that will disturb students. And lacking a clean school environment beautiful mess Create freshness for the learners. Lack of teaching and learning management, emphasizing students to practice thinking Self-practice training, figurative teaching Summary of comparative content for example So that learners can understand easily.

Keyword : effectiveness, Teaching Buddhism, Monks teach morality in school

บทนำ (Introduction)

สังคมไทยถือว่าวัดเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้และการอบรมบ่มนิสัยทางด้านจริยธรรมโดยมีพระสงฆ์ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของประชาชนมีบทบาทมีอำนาจในการอบรมสั่งสอนแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดีการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนนั้น เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทั้งในส่วนตนและส่วนรวม แต่กระนั้นก็ตามถึงแม้ว่าจะมีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิชาพุทธศาสนาเข้ามาช้านานก็ยังปรากฏว่าเยาวชนและประชาชนจำนวนมากขาดความรู้ในหลักพระพุทธศาสนาหรือคุณธรรมจริยธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริงโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จึงถือกำเนิดขึ้นและเริ่มดำเนินการมา โดยข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างกระทรวงวัฒนธรรมกับกระทรวงศึกษาธิการในการสนับสนุนให้การเรียนรู้ตลอดชีวิตเน้นการพัฒนาให้มีความรู้และจริยธรรมโดยได้ส่งเสริมให้พระสงฆ์ได้ออกไปสอนศีลธรรมในโรงเรียน(กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2549: 25)

อย่างไรก็ตาม ผลการดำเนินงานในโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเกือบทุกพื้นที่ พบว่า ยังมีปัญหาหลายประการ คือ ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหารและครูในโรงเรียนได้แก่ผู้บริหารและครูในโรงเรียนส่วนมากให้ความสำคัญกับพระสอนศีลธรรมน้อยติดต่oprasansananyak ไม่เป็นแบบอย่างที่ดีของเด็กนักเรียน และไม่ให้ความสำคัญกับความรู้ทางพระพุทธศาสนา ไม่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน (พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต และคณะ, 2552 : 36-37)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research objectives)

1. ประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นอย่างไร
2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะสำหรับพัฒนาประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นอย่างไร

วิธีการดำเนินวิจัย (Research Method)

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) กำหนดขอบเขตเนื้อหาใน 4 ด้าน คือ (1) ด้านการใช้อุปกรณ์การสอน (2) ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน (3) ด้านการสอน (4) ด้านการวัดและประเมินผล (กาญจนา นาคสกุล, 2546: 5)

ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอดำรงวิทยาคาร จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวนประชากร 1,672 คน (สำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560: 4)

กลุ่มตัวอย่าง ได้ทำการสุ่มมาจากประชากรโดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane)(คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554: 228).ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 287 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 12 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ที่มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบบปลายเปิด (Open Ended Question)และแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมดด้วยตนเอง โดยนำหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ไปเสนอเพื่อขอความอนุเคราะห์และสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้สมบูรณ์ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที และค่า เอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุดและในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพมีการวิเคราะห์เอกสาร และวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอดำรงวิทยาคาร จังหวัดบุรีรัมย์” สรุปได้ดังนี้

1. ประสิทธิผลการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนอำเภอดำรงวิทยาคาร จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านการใช้อุปกรณ์การสอน ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ด้านการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า ประสิทธิผลการสอนวิชา

พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอดงหลวง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอดงหลวง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า นักเรียนที่มีชั้นปีการศึกษา และอายุ มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอดงหลวง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอดงหลวง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ปัญหาและอุปสรรค คือ ไม่มีการจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้พระพุทธศาสนานอกสถานที่ ขาดการใช้สื่อที่เน้นนักเรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และขาดการจัดเตรียมสื่อมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้เกิดความรู้ความเข้าใจวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีงาม ขาดการจัดห้องเรียนที่สร้างสรรค์ความรู้ด้วยลักษณะทางธรรมชาติ การสร้างบรรยากาศที่สงบ มีเสียงและแสงที่จะรบกวนนักเรียนให้น้อยที่สุด และขาดการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้สะอาด เป็นระเบียบสวยงาม สร้างความสดชื่นเบิกบานให้กับผู้เรียน ขาดการจัดการเรียนการสอนเน้นให้นักเรียนฝึกคิดพิจารณา ฝึกปฏิบัติให้ผลด้วยตนเองการจัดการเรียนการสอนแบบอุปมาอุปไมย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอดงหลวง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอดงหลวง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุดคือด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนซึ่งสอดคล้องกับ ฌัชตวงวรสารทรัพย์ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาประสิทธิภาพโครงการพัฒนาจิตให้เกิดปัญญาและสันติสุขโดยคุณแม่ดร.สิริกานชัย” จากผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของโครงการทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่าโยคีที่มีเพศต่างกันพบว่าด้านความศรัทธา (ความเชื่อ) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านวิริยะ (ความเพียร) และด้านสถานที่อาหารและเครื่องดื่มนั้น พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โยคีที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีระดับคะแนนเฉลี่ยทุกด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โยคีที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีระดับคะแนนเฉลี่ยทุกด้านที่แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ฌัชตวงวรสารทรัพย์ : 2555) ด้านการใช้อุปกรณ์การสอนพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยประเด็นที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือการใช้สื่อการสอนวิชาพระพุทธศาสนาที่หลากหลายและเหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับ พระปลัดเรวัต เรวโตโต

ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการการเรียนการสอนในโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสถานที่ และด้านการวัดประเมินผล อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง (พระปลัดเรวัต เรวโต : 2554) ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยประเด็นที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือ การบำรุงรักษาและซ่อมแซมสถานที่ เพื่อให้ทำให้อยู่ในสภาพคงทนถาวร ซึ่งสอดคล้องกับ ประเสริฐ ชัยพิกุลิต ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการมีส่วนร่วมของชาวเขาในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมจาริกในหมู่บ้านห้วยปง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมจาริกในหมู่บ้านชาวเขามันห้วยปง มีวิธีการที่เหมาะสมและเป็นไปได้ง่าย ๆ เป็นค่อยเป็นค่อยไป ไม่ขัดต่อวัฒนธรรม ประเพณี (ประเสริฐ ชัยพิกุลิต: 2550) ด้านการสอนพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยประเด็นที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือ การจัดการให้นักเรียนเกิดศรัทธายึดมั่นในหลักปฏิบัติความเป็นคนดี มีจิตใจผ่องใสซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พระครูปลัดกัญไธ้ ชุตินฺธโร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (พระครูปลัดกัญไธ้ ชุตินฺธโร : 2554) ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยประเด็นที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนตามหลักพระพุทธศาสนาซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบุญหนา จิมานัง และฤดี แสงเดือนฉาย ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การประเมินประสิทธิภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 9” ผลการวิจัยพบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่าพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 9 มีประสิทธิภาพการสอนอยู่ในระดับดีส่วนปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการสอนศีลธรรม พบว่า ระยะเวลา ที่สอนระดับความพึงพอใจต่อพฤติกรรมของนักเรียน จำนวนชั่วโมงสอนจำนวนนักเรียนมีความ สัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนในเชิงบวก (บุญหนา จิมานัง และฤดี แสงเดือนฉาย: 2551)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงการปฏิบัติ

1. ควรนำผลของการวิจัยครั้งนี้ไปเผยแพร่ให้ครูพระสอนศีลธรรมที่อื่นๆ ที่มีความสนใจที่จะพัฒนาประสิทธิผลการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อจะได้ร่วมกับภาคส่วนอื่นๆ ของการพัฒนาต่อไป

2. ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการและเชิญผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านวิชาการและนำเชื่อถือให้มาช่วยดูแลในการการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนของครูพระมากยิ่งขึ้น

3. ควรมีการวางแผนงานในการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาโดยเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมาร่วมกันร่างหลักสูตรใหม่ๆ ขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยในพื้นที่กว้างขึ้นเพื่อให้เห็นภาพสะท้อนของบทบาทครูพระที่มีต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาได้ชัดเจนขึ้น

2. ควรทำการศึกษาวิจัยในลักษณะการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและเพื่อให้ครูพระสอนศีลธรรม ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง และนักเรียนร่วมกันศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนา

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม (2548). **คู่มือการดำเนินงานตามโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประจำปีงบประมาณ 2548**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- พระปลัดเรวัต เรวโตโต (2554). “การจัดการการเรียนการสอนในโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ประเสริฐ ชัยพิภุสิต (2550). “กระบวนการมีส่วนร่วมของชาวเขาในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมจาริกในหมู่บ้านห้วยปาง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
- พระครูปลัดกัญไธ้ ชุตินธโร (2554). “บทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ณัฏขดวง วัชรสารทรัพย์ (2555). “ศึกษาประสิทธิภาพโครงการพัฒนาจิตให้เกิดปัญญาและสันติสุขโดยคุณแม่ดร.สิริกานิชย์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- บุญหนา จิมานัง และคณะ (2551). “การประเมินประสิทธิภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 9”. **รายงานการวิจัย**. สำนักวิชาการ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น.

พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต และคณะ (2552). “ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้โดยพระสอนศีลธรรมใน
โรงเรียนเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 9”. **รายงานการวิจัย**. สำนักวิชาการ:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น.